Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Arjan van Rijn	**Datum**	29 juni 2023
Doorkiesnummer	06-34237291	**Kenmerk**	9833353/2023
E-mail	arjan.van.rijn@utrecht.nl	**Onderwerp**	Ontwikkelingen opvang Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers
Bijlage(n)	3 (onderaan)	**Beleidsveld**	Asiel en Integratie

Geachte leden van de raad,

De afgelopen periode heeft u via de Oekraïnemonitor de ontwikkelingen rondom de instroom en opvang van Oekraïense vluchtelingen kunnen volgen. Naar aanleiding van de motie 'Niet nu al afschalen van tijdelijke locaties voor Oekraïners en statushouders' geven we hierbij invulling aan de toezegging een breder overzicht te geven van welke locaties voor vluchtelingen worden ingezet. Aangezien de oorlog voortduurt en voor de Oekraïense bevolking een terugkeer naar het dagelijks leven voor de meesten voorlopig nog niet aan de orde is, nemen wij u met deze brief ook wat uitgebreider mee in onze inzet voor de ondersteuning van deze groep vluchtelingen en geven wij u een doorkijk naar de toekomst.
In deze brief gaan we eerst in op de opvang van Oekraïense vluchtelingen en vervolgens in op het bredere perspectief van de opvang van asielzoekers in Utrecht.

Duurzame opvang Oekraïense vluchtelingen

De opvanglocaties
Nu duidelijk is dat de oorlog van langere duur is en naar verwachting nog zal voortduren zetten we in op de ontwikkeling van duurzame plekken waar mensen zo zelfstandig mogelijk kunnen leven en ook langer kunnen blijven. Dat wil zeggen minstens voor de duur van 1 jaar en met eigen kookgelegenheid. We transformeren leegstaande kantoorpanden, schoolgebouwen en oude zorgwoningen naar opvangplekken, maar er zijn ook locaties waar de opvang wordt gecombineerd met bestaande functies zoals bij verzorgingshuis Careyn en op het Provinciehuis.

Inmiddels hebben we 871 plekken verdeeld over 10 locaties in de stad (zie bijlage 2 'overzicht duurzame locaties Oekraïne'). Eind juli komen daar nog 268 plekken bij op het Herculesplein en daarna zo'n 30 extra plekken bij op de Belcampostraat en minimaal 60 op de Ravellaan. Op deze locatie onderzoeken we met andere partijen de mogelijkheid om de opvang van Oekraïense vluchtelingen te combineren met een kleine groep AMV'ers (Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen). Daarmee bereiken we rond de zomer het richtgetal voor de gemeente Utrecht van

1200 opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen tot in ieder geval eind 2023. Tegelijkertijd voeren we gesprekken met betrokken eigenaren en organisaties over de verlenging van bestaande locaties na die periode. Ook zoeken we nieuwe locaties ter vervanging van de locaties die in de loop van 2024 niet meer beschikbaar zijn, om het aantal plekken op peil te houden en waar nodig ter uitbreiding. Zie bijlage 1 voor een kaart met de locaties.

Er zijn ook locaties gesloten. In totaal gaat dit om ruim 380 plekken. Bijvoorbeeld omdat ze slechts voor een korte periode beschikbaar waren in afwachting van een andere invulling. Of omdat de locatie niet voldeed aan de kwaliteitseisen voor langdurige opvang. Door intensief zoeken lukt om voldoende duurzame plekken te realiseren en kunnen we overwegen om een tijdelijke locatie te sluiten als deze niet voldoet aan de kwaliteitseisen voor langdurige opvang van vluchtelingen. Omdat de opvang Le Formidable ongeschikt was voor langdurige opvang en ook niet inzetbaar was voor andere groepen, is het gebruik van dit schip beëindigd.

Ondersteuning vluchtelingen uit Oekraïne

Sociaal beheer

Op dit moment beheren het Leger des Heils, Lister en de Tussenvoorziening de bestaande gemeentelijke opvanglocaties. Zij zijn snel ingestapt om ons te helpen en dat waarderen we zeer. Het Rode Kruis gaat het beheer van het Herculesplein uitvoeren. Samen met deze partijen blijven we het sociaal beheer verder professionaliseren. Uit gesprekken blijkt dat vorig jaar vooral in het teken stond van ondersteuning van vluchtelingen in het vinden van de weg in onze stad. Nu komen vluchtelingen veel minder met vragen en is het op de meeste locaties rustig; veel mensen werken en kinderen gaan naar school. Hierdoor is er minder personele inzet nodig op locaties en is op een aantal locaties een ambulante vorm van sociaal beheer ingericht.

Uit gesprekken met Oekraïense vluchtelingen blijkt dat ze steeds meer beseffen dat zij niet op korte termijn terug zullen kunnen keren naar Oekraïne. De behoefte aan deelname aan de Utrechtse samenleving groeit wat zich onder andere uit in een toenemende behoefte aan Nederlandse les en het vinden van een baan op niveau.
We willen ook graag horen hoe vluchtelingen zelf de opvang ervaren. Daarom ontvangen de Oekraïners in de gemeentelijke opvang een vragenlijst in hun eigen taal. Het doel hiervan is om daarmee beter te kunnen sturen op de kwaliteit van het sociaal beheer op de opvanglocaties.

Matching

De verhuizingen door het sluiten en openen van gemeentelijke opvanglocaties wordt begeleid door een Team matching. Dit betreft mensen die al binnen de gemeentelijke opvang van Utrecht verblijven. Ook plaatsen we mensen vanuit de particuliere opvang (gasthuishoudens) in Utrecht, is er sprake van gezinshereniging en plaatsen we gezinnen met een kind dat behandeld wordt in het Prinses Maxima Centrum voor kinderoncologie. Er is op dit moment geen nieuwe instroom vanuit de veiligheidsregio. In de matching houden we zo veel mogelijk rekening met de gezinssamenstelling. We zien dat dit bijdraagt aan de rust en leefbaarheid.

Leefgeld

Op 19 april 2023 hebben we u met een raadsbrief geïnformeerd over de herziene leefgeldregeling voor Oekraïense vluchtelingen. In het eerste kwartaal van dit jaar zijn alle Oekraïense vluchtelingen uitgenodigd voor een gesprek zodat de nieuwe leefgeldregels besproken konden worden en opnieuw

het recht op leefgeld vastgesteld kon worden. Na deze gesprekken is gebleken dat een deel van de mensen intussen werkt waardoor het leefgeld stopt. Deze oproepactie organiseren we eind dit jaar opnieuw. Op 1 januari ontvingen 713 personen leefgeld en op 1 april waren dit er 555.

Zorg
De afgelopen periode hebben we de samenwerking tussen de sociaal beheer partijen en maatschappelijke partners zoals het buurtteam, Vluchtelingenwerk en Jellinek geïntensiveerd. Meer Oekraïners weten hierdoor de weg te vinden naar de partijen en in de stad. We zien ook meer wederzijds begrip tussen de partijen en samenwerking in de ondersteuning voor de Oekraïense vluchtelingen. Tegelijkertijd is er ook sprake van grote druk op partners als het buurtteam en de aanvullende zorg waarbij de wachttijden soms langer zijn dan wenselijk.

Tot op heden hebben we te maken gehad met ongeveer 10 situaties waarbij er sprake was van dusdanig onaangepast gedrag - soms door een vermoeden van psychische problemen en/of verstandelijke beperking (LVB) - dat verblijf in een gemeentelijke opvanglocatie onder druk kwam te staan. Afspraken met het sociaal beheer op dit onderwerp zijn nu aangescherpt. Waar nodig is er intensieve samenwerking met de crisisdienst en politie. De grootste uitdaging is er bij een niet-acute crisis, waarbij het gedrag moeilijk te hanteren is op de opvanglocatie. We willen opvang bieden, maar dit is soms erg uitdagend omdat bepaald gedrag ook zorgt voor onrust en overlast bij de overige bewoners van die locatie. We zoeken met het sociaal beheer binnen en buiten de stad naar een passende oplossing zoals tijdelijk logeren of zogenaamde bufferplekken waar iemand tot rust kan komen. Het hanteren van onaangepast gedrag is geen specifiek Utrechts probleem. Het Rijk heeft een aantal handreikingen gedaan zoals een protocol voor overlastgevend gedrag en trainingen voor het sociaal beheer. Tot op heden is dit niet de oplossing die wij als gemeenten wensen. Samen met de VNG en de G4 voeren we gesprekken met de Rijk voor een passende ondersteuning zoals bijvoorbeeld landelijke opvangplekken voor die mensen die door psychische problematiek niet te hanteren zijn op de opvang locatie.

Huisartsenzorg
Na een succesvolle pilot met de digitale huisartsenpraktijk Arene, wordt deze vorm van huisartsenzorg sinds medio maart aangeboden voor alle Oekraïners op de grote opvanglocaties. De digitale huisartsenpraktijk is een samenwerking met de huisartsen in Utrecht. Voor de consulten wordt gebruikt gemaakt van de tolkenlijn voor huisartsen. Wanneer het nodig is om fysiek door een huisarts te worden gezien, wordt deze zorg door verschillende huisartsen in de stad geleverd. Hiermee is de huisartsenzorg voor Oekraïense vluchtelingen geborgd en wordt de huisartsenzorg in de stad ontlast. Deze samenwerking tussen Arene, de Utrechtse huisartsen en de gemeente blijven we volgen en evalueren.

Onderwijs
We werken als gemeente Utrecht intensief samen met besturen en het samenwerkingsverband om een kansrijk en dekkend aanbod te faciliteren voor alle nieuwkomers in de Primair Onderwijs leeftijd. Dat doen we door maximaal anderhalf jaar intensief taalaanbod te verzorgen op Taalschool Utrecht (fase 1). Na de uitstroom naar regulier onderwijs wordt een stevig aanbod in expertisedeling aangeboden (fase 2) aan reguliere scholen. Dit wordt verzorgd door de Taalschool, Marnixacademie, Lectoraat meertaligheid en onderwijs, en ISU.
De Taalschool (Primair Onderwijs nieuwkomers) heeft op dit moment 500 leerlingen, waarvan één derde Oekraïens. De wachtlijst is het afgelopen jaar nooit langer geweest dan vier weken en op dit moment is er geen wachtlijst. Omdat de taalschool in Utrecht een onderdeel is van het

onderwijsaanbod en omdat het de Taalschool lukt om ondanks de personeelskrapte nog veel nieuw personeel te vinden, is de wachtlijst relatief kort gebleven. De positieve werksfeer en uitstraling van de school en het team hebben hier zeker ook aan bijgedragen. Landelijk is de Taalschool een positief voorbeeld van nieuwkomersonderwijs.

Ithaka, inclusief de tijdelijke onderwijsvoorziening voor Oekraïners, Shkola, (Voortgezet Onderwijs nieuwkomers) heeft op dit moment 1150 leerlingen, waarvan een derde Oekraïens. De wachtlijst voor nieuwe leerlingen van Ithaka is ongeveer drie maanden. Vanwege het aankomende zomerreces loopt de wachttijd langer op. Om die reden wordt een verlengd zomerprogramma georganiseerd van 7 weken. Ook jongeren die op de wachtlijst voor Ithaka staan kunnen hieraan meedoen. Het programma wordt georganiseerd in samenwerking met ouderparticipatie organisatie It's My Child.

In december 2022 zijn de gemeenten uit de regio een samenwerkingsovereenkomst aangegaan over gezamenlijke verantwoordelijkheid en financiering van onderwijshuisvesting in het VO voor nieuwkomers. Dit maakte het mogelijk om een nieuwe locatie op de Daltonlaan te huren voor Ithaka en Shkola. In de meivakantie 2023 is Shkola, en een groep leerlingen van Ithaka, verhuisd naar de nieuwe locatie. Het pand biedt ook ruimte voor verdere groei in het nieuwe schooljaar.

Shkola is in maart 2022 opgericht. Het onderwijs op Shkola richt zich voornamelijk op terugkeer naar Oekraïne en maar een klein beetje op integratie in Nederland. In korte tijd groeide de school naar ruim 250 leerlingen. Inmiddels hebben al bijna 100 leerlingen de overstap naar het reguliere Ithaka programma gemaakt. De hoop bestond dat Shkola maar kort zou bestaan maar de realiteit is dat de oorlog in Oekraïne (mogelijk) voorlopig niet ten einde komt. Om ervoor te zorgen dat leerlingen zich kunnen gaan richten op een toekomst en een schoolloopbaan in Nederland is besloten om Shkola aan het einde van het huidige schooljaar te sluiten. De Shkola-leerlingen zullen allemaal doorstromen naar het reguliere Ithaka-programma waarbij het aanleren van de Nederlandse taal en het klaar maken voor de doorstroom naar Nederlandse scholen de hoofddoelen zijn. Door het sluiten van Shkola zullen de Oekraïense lessen, het aangepaste lesprogramma en de mogelijkheid tot het volgen van online lessen vanuit Oekraïne stoppen. Ouders en leerlingen zijn hierover geïnformeerd. Van de 8 Oekraïense docenten zullen er 3 in dienst blijven van Ithaka. Zij hebben voldoende Nederlands geleerd om komend schooljaar les te geven aan alle leerlingen. De andere 5 docenten vertrekken om verschillende redenen (bijvoorbeeld verhuizing naar een ander land). De docenten die op lange termijn ambitie hebben om in het onderwijs te blijven werken, maar meer tijd nodig hebben om de Nederlandse taal te leren, begeleiden we samen met Ithaka naar een vervolgtraject, o.a. bij de Hogeschool Utrecht.

Particuliere opvang Oekraïne (POO)

In Utrecht verblijven op dit moment circa 1400 Oekraïense vluchtelingen waarvan 46% in de gemeentelijke opvang verblijft. 54% Heeft (zelfstandig) een opvang plek bij een gasthuishouden of woonruimte gevonden. Deze vluchtelingen maken gebruik van de voorzieningen als onderwijs en zorg en hebben recht op leefgeld. Ook hebben zij recht op een opvangplek in de gemeentelijke opvang wanneer de opvang bij het gasthuishouden eindigt.

Om meer zicht te krijgen op de behoeften van gasthuishoudens hebben we in maart 2023, in samenwerking met RefugeeHomeNL, alle gasthuishoudens een brief gestuurd met een vragenlijst. Daaruit komt naar voren dat er vragen zijn over o.a. rechten en plichten van een gasthuishoudens en van de Oekraïense vluchtelingen, werk, belastingen, perspectief op opvang en huisvesting, onderwijs

voor kinderen en taalaanbod voor Oekraïense vluchtelingen. Als vervolg hierop hebben wij in samenwerking met RefugeehomeNL en Vluchtelingenwerk op 13 juni een bijeenkomst voor gasthuishoudens georganiseerd met als doel om deze vragen te beantwoorden en andere gasthuishoudens ontmoeten. De bijeenkomst werd door de bezoekers erg gewaardeerd en we zullen in het najaar hier een vervolg aan geven.

We hebben in mei besloten om éénpersoonshuishoudens te compenseren die meer afvalstoffenheffing en zuiveringsheffing moeten betalen doordat hun huishouden groter is geworden omdat ze Oekraïense vluchtelingen opvangen. Op basis van de Nadere regel subsidie compensatie particuliere opvang Oekraïense vluchtelingen gemeente Utrecht kunnen de eenpersoonshuishoudens vanaf 1 juni compensatie aanvragen. Alle éénpersoonshuishoudens die dit betreft ontvingen een brief hierover.

Opvang van asielzoekers in Utrecht

De afgelopen 7 maanden heeft de gemeente Utrecht een veilig onderkomen kunnen bieden aan 128 COA vluchtelingen in de crisisnoodopvang aan ’t Goylaan. De locatie is per 1 juni 2023 gesloten. Een deel van de vluchtelingen (o.a. gezinnen met schoolgaande kinderen) is verhuisd naar kamp Zeist en Voorveldse Polder. De overige vluchtelingen zijn verdeeld over andere locaties in het land. Het gebouw wordt op korte termijn getransformeerd naar 59 tijdelijke woningen voor de duur van 15 jaar. Met de ontwikkelaar zijn afspraken gemaakt om een deel van de woningen ter beschikking te stellen aan statushouders waarmee we ook weer plekken in AZC’s vrijmaken.

Utrecht zet zich in voor een duurzame asielketen. Daarom werken we aan duurzame opvanglocaties met gemengd wonen en flexibele schil volgens het Plan Einstein concept en leggen we minder nadruk op crisisnoodopvang. In de tussentijd zorgen we voor evenredige opvang door middel van een tijdelijke asiel opvanglocatie (Pahud de Mortangesdreef) en een noodopvanglocatie (verlengen van de noodlocatie Voorveldse Polder).

Daarnaast werkt Utrecht in de Provinciale regietafel migratie (PRT) samen met alle Utrechtse gemeenten aan de opgaven asielopvang en huisvesting statushouders.
De taakstelling huisvesting statushouders voor de gemeente Utrecht is fors hoger dan 2022. De taakstelling voor het eerste half jaar 2023 is 433 en voor het tweede halfjaar 558. We doen onze uiterste best met partners in de stad om dit te realiseren, ook om daarmee te zorgen voor voldoende doorstroom vanuit de asielopvang. We zien wel dat de krapte aan woningen in de stad en een hoge vraag van andere doelgroepen dit lastig maakt. Over dit grote tekort aan woonruimte voor kwetsbare Utrechters en de aanpak realisatie huisvestingsmogelijkheden in het sociaal domein is uw raad eerder dit jaar geïnformeerd.

Omdat de Spreidingswet nog op zich laat wachten en de problematiek in de asielketen voortduurt, zijn de Utrechtse gemeenten via de PRT in gesprek met het Rijk om te komen tot een bestuursakkoord, waarin toegewerkt wordt naar een duurzame asielketen in onze provincie. Hiervoor is een ‘Plan Utrecht’ opgesteld. Uitgangspunt van het plan is het voorzien in de provinciale opgave die voortvloeit uit de bijgestelde landelijke capaciteitsbehoefte asielopvang en de taakstelling voor huisvesting statushouders. Voor de provincie Utrecht gaat het om een opgave van 4.793 opvangplekken (landelijk 77.100). De intentie is dat alle Utrechtse gemeenten in gezamenlijkheid bijdragen aan deze opgaven. De insteek van Plan Utrecht is om niet alleen voldoende opvangplekken te realiseren, maar ook om de kwaliteit van de sociale basis goed op orde te hebben, denk hierbij aan sociaal-maatschappelijke

voorzieningen (bijvoorbeeld op het gebied van werk voor asielzoekers, onderwijs en zorg). Naast voldoende asielopvang is er nadrukkelijk aandacht voor het realiseren van huisvesting van statushouders, bezien in de breedte van huisvesting voor alle kwetsbare doelgroepen in de verschillende gemeenten. We verwachten u na het reces meer informatie te kunnen geven over het concept bestuursakkoord.

Tot slot

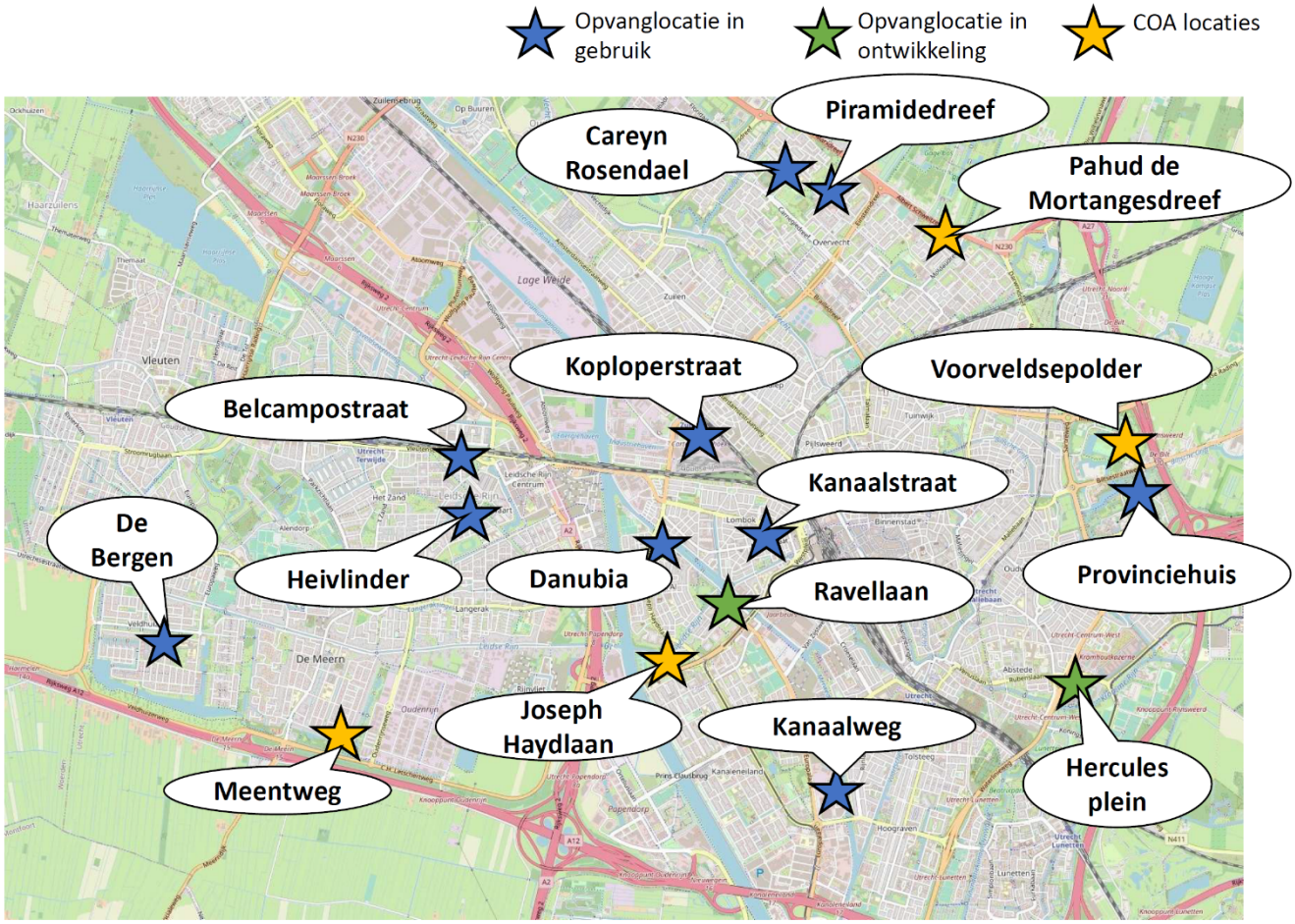
De opvang van asielzoekers kan niet los gezien worden van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Beide opgaven hebben te maken met het feit dat ruimte schaars is in de stad, dat middelen schaars zijn en dat er personeelstekorten zijn. Het vergt veel van de gemeentelijke organisatie en van onze maatschappelijke partners om al deze vluchtelingen op te vangen en de nodige begeleiding en zorg te geven, nu en in de toekomst.
Met alle investeringen die wij en onze partners op dit dossier doen, blijven we stappen zetten naar een duurzame en kwalitatief goede opvang voor alle groepen die dit nodig hebben. In navolging van de technische sessie over vluchtelingen van 31 mei, bieden wij u graag aan om in het najaar een nieuwe sessie te organiseren over de voortgang en actualiteiten in de opvang van vluchtelingen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Bijlage 1: Opvanglocaties vluchtelingen Oekraïne en asielzoekers

Bijlage 2: Overzicht opvang locaties Oekraïne (peildatum 1 juni 2023)

Locatie	Aantal plaatsen
In gebruik:	
Rosendael (Careyn)	38
Kanaalstraat	41
Heivlinder (Reinaerde)	19
Provinciehuis 3 verdiepingen	270
Koploperstraat	133
Kleine locatie	2
Piramidedreef noodlokalen + gebouw	69
Opvangboot Danubia	154
Kanaalweg gebouw C4	81
De Bergen ('s Heeren Loo)	36
Belcampostraat: pand	28
Totaal in gebruik:	**871**

In realisatie:	
Ravellaan	60
Herculesplein/van Lanschot	268
Belcampostraat cabins (uitbreiding)	30
Totaal in realisatie	**358**

Bijlage 3: Overzicht opvangplekken voor asielzoekers (peildatum 1 juni 2023):

Locatie	**Aantal plaatsen**
Volwassen asielzoekers:	
AZC J Haydnlaan (permanente locatie	522
Pahud de Mortangesdreef (tot 2026)	300
Voorveldse polder	335
AMV'ers:	
COA: KWV De Meern; 20 plekken	20
COA: AZC Guesthouse	20
COA: AZC Zolder	20
Nidos: 7 locaties voor max 4 personen	28
Totaal:	**1.286**

LVV: diverse locaties voor ongedocumenteerden	236